

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

KATEDRA OBRONY REGIONALNEJ I CYWILNEJ

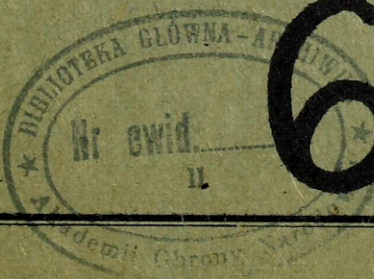
Bengt NORDMARK

SZWEDZKA SZKOŁA SZTABU I WOJNY

SZWEDZKA OBRONA TOTALNA

Przekład wykładu prezentowanego kadrze i słuchaczom
Akademii Obrony Narodowej

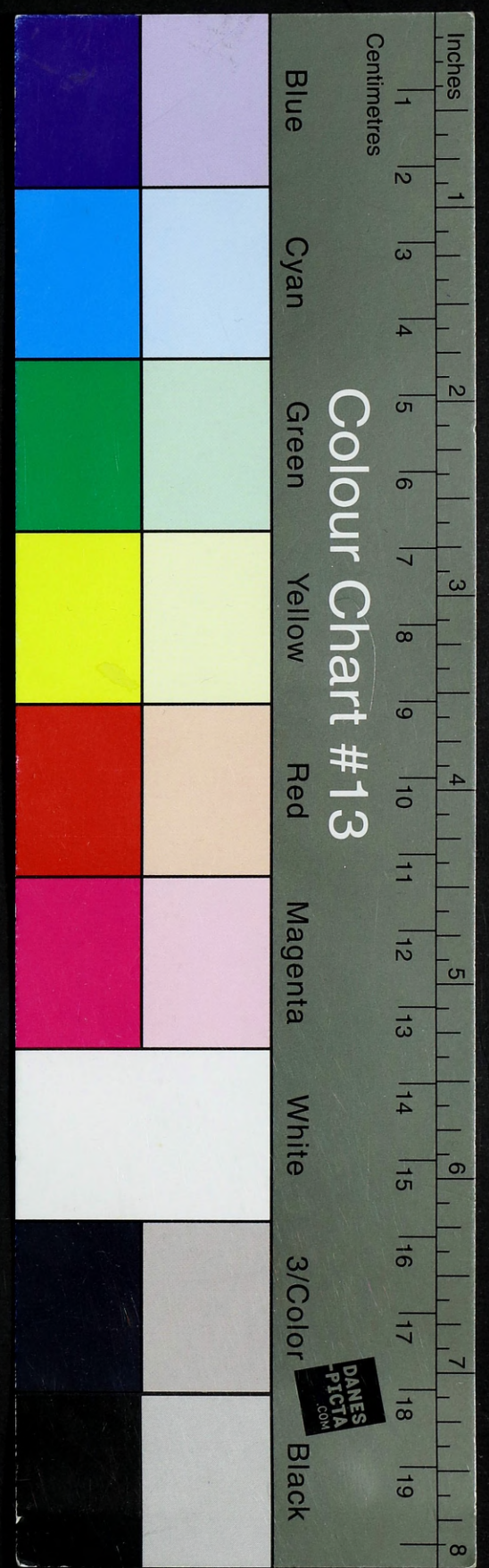
Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/48

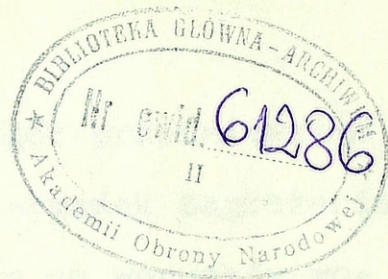
61286

WARSZAWA

1992

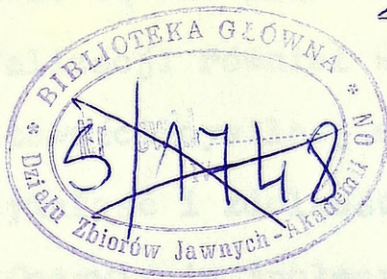
KATEDRA OBRONY REGIONALNEJ I CYWILNEJ

Bengt NORDMARK
SZWEDZKA SZKOŁA SZTABU I WOJNY

SZWEDZKA OBRONA TOTALNA

Przekład wykładu prezentowanego kadrze i słuchaczom
Akademii Obrony Narodowej

Przełożył: kpt.dypl.Krzysztof GĄSIOREK

SZWEDZKA OBRONA TOTALNA

Definicja

Określenie obrona totalna obejmuje ogół przedsięwzięć niezbędnych do przygotowania państwa - na wypadek zagrożenia z zewnątrz - i przystosowanie społeczeństwa do warunków wojennych. W czasie wojny obrona totalna zawiera całość działań społeczeństwa.

Obrona totalna składa się z części militarnej i cywilnej. Istnieje jednak zasadnicza różnica między obroną cywilną a obroną militarną. Obrona militarna - to zwarta organizacja posiadająca personel, który szkoli rekrutów służb państwowych, zaopatruje w środki materiałowe itd. Natomiast obrona cywilna nie jest strukturą organizacyjną. Obrona cywilna będzie współuczestniczyć w wysiłkach obrony zbiorowej i zapewniać przetrwanie ludności podczas kryzysów i w czasie wojny.

Nasza koncepcja obrony totalnej wymaga zorganizowanych działań społeczeństwa. Są one planowane w czasie pokoju w celu umożliwienia ich realizacji również w wypadku zagrożenia.

O wysokiej gotowości cywilnej decyduje liczebność społeczeństwa oraz wytrzymałość i zdolność adaptacji do nowych, kryzysowych sytuacji. Oczywiście społeczeństwo czasu pokoju rozwija się zgodnie z przyjętymi w tym okresie wartościami. A zatem dodatkowe środki zaradcze zależą od potrzeb zaistniałych w wyniku nagłych zdarzeń. Jakie planowanie, szkolenie, zaopatrywanie w środki materiałowe, stan zapasów, takie i przygotowanie do działań w sytuacjach awaryjnych. Oto łącznik pomiędzy społeczeństwem czasu pokojowego a potrzebą dodatkowego planowania na wypadek nagłych zdarzeń.

Na początku stulecia Szwecja była państwem wyłącznie rolniczym o wysokim stopniu samowystarczalności, małej zależności od importu i w wielkiej mierze zdecentralizowanym. Głównym czynnikiem motywacyjnym było przetrwanie. Na początku wieku i podczas pierwszej wojny światowej działania na wypadek nagłych zdarzeń planowano łącznie z przygotowaniem militarnymi.

W latach trzydziestych brakowało kapitału. Wówczas to, w związku z groźbą wybuchu drugiej wojny światowej, zapoczątkowano gromadzenie awaryjnych zapasów środków materiałowych, ich import bowiem w każdej chwili mógł być przerwany. Władze określiły i wyznaczyły zadania na wypadek nagłych zdarzeń i kryzysów; zapoczątkowano budowanie schronów.

W ciągu ostatnich dwudziestu lat Szwecja rozwinęła się w państwo o wysokiej technice, silnie scentralizowane, z ważnymi powiązaniem międzynarodowymi. Wytwarzanie i dystrybucja towarów precyzyjnych i informacji - to ważne sektory gospodarki. Czynnikiem motywacyjnym jest wysoki poziom życia. Planowane poprzednio środki zaradcze na wypadek nagłych zdarzeń są już dziś niewystarczające. W dodatku gromadzone w tym celu rezerwy materiałowe są zbyt kosztowne. Jeśli chcielibyśmy uwzględnić całość potrzeb społeczeństwa, to sprostanie tylko temu wymaganiu spowodowałoby np. konieczność zgromadzenia gigantycznych rezerw awaryjnych i zapewnienia środków niezbędnych dla ratownictwa.

W ostatnich latach zaobserwowano kilka przykładów zakłóceń systemów energetycznych. Według międzynarodowych wymagań mamy, mimo wszystko, wyjątkowo sprawny system zabezpieczenia energetyki. Jest on stosowany przede wszystkim w produkcji energii elektrycznej i państwowej sieci energetycznej.

Natomiast wewnętrzne systemy lokalne nie są całkowicie odporne. W szpitalach kilkusekundowy brak elektryczności może być przyczyną śmierci; w innych systemach bez elektryczności można się obejść do kilku godzin. Dopływ energii elektrycznej jest niezbędnym warunkiem działania większości urządzeń w gospodarce. Bez niej brakuje wody, nie działa kanalizacja i ciepłownictwo. Energetyka jest także niezbędna w innych dziedzinach, takich jak: telekomunikacja, systemy komputerowe i systemy produkcyjne.

Społeczeństwo czasu pokoju. Planowanie na wypadek nagłych zdarzeń a rozwój społeczeństwa.

Jak wcześniej wspomniałem, podstawowe przygotowania realizowane w państwie w czasie pokoju różnią się w poszczególnych sektorach. Dlatego też potrzeby dodatkowych przedsięwzięć zaradczych na wypadek nagłych zdarzeń są także różne. Wysoki poziom gotowości cywilnej jest osiągany częściowo - przez nie-wprowadzanie nadmiernej wrażliwości w gospodarce pokojowej, częściowo - przez redukcję na skutek realizacji dodatkowych przedsięwzięć zabezpieczających przed skutkami nagłych zdarzeń.

Podwyższając gotowość, zważywszy na naturalne skłonności społeczeństwa czasu pokoju, planowanie działań awaryjnych może być pomijane z ważnych dla społeczeństwa względów ekonomicznych. Z drugiej strony, jeżeli takie potrzeby nie są brane pod uwagę, to zakres przedsięwzięć zaradczych może być później bardzo duży. W pewnych sytuacjach, po zaistnieniu wypadku, realizacja tych przedsięwzięć może okazać się nawet niemożliwa. Wynika z tego, że odpowiedzialność za gotowość cywilną musi być relatywna do odpowiedzialności za planowanie pokojowe i rozwój różnych dziedzin społecznych. Wymaga to koordynacji działań

w sferze obrony cywilnej. Przedsiębiorstwa, organizacje, władze lokalne, rady okręgowe i władze państwowe ponoszą odpowiedzialność za tworzenie niezbędnej odporności - istotnego oparcia dla społeczeństwa.

Dziś w Szwecji pracujemy stosownie do zasady: "ten, kto ponosi odpowiedzialność za określone działania w czasie pokoju, odpowiada za nie również podczas kryzysów i wojny.

Władze centralne

W obronie cywilnej wyodrębniono 24 zadania. Dla każdego z tych zadań wyznaczono wykonawców. Dobór władz wykonawczych wynika z zasady, że kto odpowiada za określoną działalność w czasie pokoju, będzie także odpowiedzialny za tę działalność w czasach kryzysów i wojny; także za realizację przedsięwzięć zapobiegawczych w czasie pokoju oraz zapewnienie koordynacji wszystkich podległych organizacji działających lokalnie.

W niezbędnym zakresie władze centralne będą koordynowały ich działania z działaniami innych organizacji cywilnych i militarnych. W czasie pokoju władze centralne, odpowiednio do zadań, będą:

- współpracować z innymi władzami, gromadzić bazę danych potrzebnych do decyzji rządowych dotyczących celów działania w czasie kryzysów i wojny;
- koordynować przedsięwzięcia planistyczne na wypadek nagłych zdarzeń;
- odpowiadać za prowadzenie działalności szkoleniowej.

Szwecja jest tak duża jak Polska, Austria i Szwajcaria razem wzięte, ale ma tylko 1/6 ogólnej ludności tych krajów łącznie. Do obrony tak dużego i rzadko zaludnionego kraju muszą

być, z konieczności, wykorzystywane zasoby całej ludności. Każda osoba w wieku produkcyjnym jest związana w wypadku wojny ze szwedzką obroną totalną. Około 1 mln mężczyzn i kobiet jest zaangażowanych w obronie militarnej i służbach ratowniczych. Pozostałe ok. 3 mln pracujących należy do obrony cywilnej.

Metody planowania na wypadek nagłych zdarzeń

Dzięki działaniom informacyjnym, edukacji, aktywnym kontaktom podczas ćwiczeń, gier wojennych i konferencji:

- zdobywamy wiedzę na temat dawnych kryzysów oraz możliwości dostosowania się społeczeństwa do tych kryzysów;
- kształtujemy umiejętności wykorzystywania zespolonych środków zaradczych stosownie do wymagań sytuacji;
- kształtujemy umiejętności kierowania ograniczonymi zasobami w czasach kryzysów i wojny;
- budujemy zaufanie społeczeństwa i zrozumienie potrzeby planowania przedsięwzięć zaradczych na wypadek kryzysów i wojny.

W celu zabezpieczenia realizacji ważnych zadań obrony totalnej zapewniono wzmocnioną osłonę budowlaną dla:

- ośrodków dowodzenia;
- szpitali;
- elektrowni.

Przygotowania na wypadek kryzysów i wojny wymagają zgromadzenia zasobów alarmowych w formie rezerw materiałowych, np.:

- zapasy do uzupełniania zwiększonego zużycia środków materiałowych przez służby ratownicze;
- rezerwowe mosty, elektrownie, sieć telefoniczna i inne rezerwowe systemy, których pojedyncze użytkowanie jest nieopłacalne.

Przygotowania mogą być także realizowane poprzez planowanie ewakuacji ważnych dóbr. Przykładowymi dobrami, przewidywanymi do ewakuacji, są: artykuły żywnościowe, zapasy środków medycznych, surowce, produkty naftowe, części zamienne. Dobra, które byłyby narażone na atakowanie podczas wojny, usiłowano by zniszczyć lub uczynić bezużytecznymi. Stąd też potrzeba ich wcześniejszego ukrycia.

Utrzymanie zdolności produkcyjnych przemysłu

Jest to szczególnie ważne dla produkcji pewnych ustalonych artykułów w kraju, a także dla zachowania środków pracy.

Wiele przedsiębiorstw i organizacji posiada ważne znaczenie dla gotowości cywilnej. Te, które są szczególnie istotne dla przetrwania społeczeństwa określa się jako "K companies" - przedsiębiorstwa niezbędne w czasie kryzysu.

W państwie rozwiniętym, w którym przemysł ciągle modernizuje się, przedsiębiorstwa aktywnie uczestniczą w przygotowaniach obronnych. Jest to niezbędne dla utrzymania wysokiego poziomu gotowości cywilnej.

Pracownicy przedsiębiorstw, opanowując swoje role na czas kryzysów i wojny, potrafią przygotować się do obrony społeczeństwa zgodnie z jego oczekiwaniami.

Przedsiębiorstwa muszą aktywniej uczestniczyć w planowaniu na wypadek nagłych zdarzeń; z jednej strony - analizując strategiczne i wrażliwe punkty, z drugiej - wskazując rozwiązania problemów wynikających z potrzeb planowania.

Ochrona funkcjonalna jest skierowana tam, gdzie państwo powinno ponosić koszty realizacji zadań, które wymagają nadzwyczaj-

czajnego zaangażowania. Już dziś Narodowa Rada ds. Obrony Cywilnej /NBCEP/ dąży do sfinalizowania uzgodnień ochrony funkcjonalnej z przemysłem. Uzgodnienia te mogą dotyczyć zobowiązań, które gwarantują kompleksowość łańcucha produkcji: od surowców - do produktów finalnych.

NBCEP w czasie pokoju będzie kierować przedsięwzięciami planistycznymi na wypadek nagłych zdarzeń i koordynować je, współdziałając z innymi władzami, stosownie do zadań. NBCEP nie przejmuje odpowiedzialności i zadań innych władz i nie jest dodatkowym szczeblem decyzyjnym między rządem a innymi władzami. Przeciwnie, najważniejszym jej zadaniem - poza możliwością wydawania formalnych dyrektyw - jest aktywizowanie i wspieranie działań innych władz w nagłych wypadkach. Zadaniem NBCEP będzie w szczególności:

- bezpośrednie informowanie i zalecanie jednolitego kierunku pracy w kwestiach ogólnych, dotyczących sektora cywilnego obrony totalnej;
- wskazywanie nowych zjawisk społecznych, ważnych dla obrony totalnej;
- koordynacja oświaty w zakresie problematyki sektora cywilnego obrony totalnej.

Inny ważny obowiązek NBCEP /stosownie do funkcji zaopatrzenia/ to planowanie zapasów z uwzględnieniem artykułów tekstylnych i skórzanych, produktów chemicznych, metalowych i maszyn, np. do produkcji żywności. NBCEP jest także odpowiedzialna za utrzymywanie poważnej części państwowych rezerw materiałowych, co wymaga m.in. szerokiego zakresu działania. W różnych rejonach Szwecji przygotowuje się np. wiele składów środków spożywczych.

Aby zapewnić funkcjonowanie przemysłu, musimy posiadać wiele różnych elementów działających w systemie zaopatrywania. Dlatego różne organizacje mają taki sam zakres odpowiedzialności zarówno w czasie wojny, jak i pokoju.

Inne zadania

Dla uproszczenia, 24 zadania obrony cywilnej można podzielić na następujące grupy:

- kierowanie i koordynowanie;
- zaopatrywanie;
- ochrona ludności i ratownictwo;
- obrona psychologiczna;
- opieka medyczna;
- inne zadania społeczne.

W y t r z y m a ł o ś ć i w o l a o b r o n y

Wytrzymałość społeczeństwa i wola obrony musi być utrzymywana i wzmacniana podczas wojny i kryzysów oraz w razie pojawienia się groźby wojny. W czasie pokoju obrona psychologiczna musi zapewniać warunki niezbędne do prawidłowego, wszechstronnego przesyłania informacji na wypadek kryzysów.

Niespodziewany atak militarny, w sytuacji kiedy Szwecja nie będzie miała czasu na pełną mobilizację, tj. przejścia na organizację wojenną, spowoduje ogromne trudności. Istnieje poważne ryzyko powstania chaosu i rozprzestrzeniania się pogłosek. W takiej sytuacji szczególnie ważne jest utrzymanie skuteczności działań informacyjnych. W czasie zagrożenia wojennego i podczas wojny, obrona przed obcą propagandą powinna być zapewniona przez szerokie rozpowszechnianie faktycznych informacji o zaistniałych

nowych wydarzeniach, a także o przedsięwzięciach obronnych.

O c h r o n a l u d n o ś c i

Ochrona powinna być zapewniona przede wszystkim tam, gdzie ludność przebywa. Jest to osiągnięte przez planowe budowanie schronów w czasie pokoju w tych rejonach, które są szczególnie narażone na rajdy powietrzne i walki lądowe. Są to tzw. obszary ryzyka.

Dziś posiadamy ok. 7 mln miejsc w schronach. W wypadku zagrożenia lub wojny, stosownie do potrzeb, wykorzystywane będą również proste ukrycia w piwnicach, garażach, przejściach podziemnych, etc. Jeżeli w rejonach zagrożonych liczba schronów i ukryć będzie niewystarczająca, to powinno przeprowadzić się ewakuację.

Warunkiem koniecznym korzystania ze schronu jest uprzedzenie o zagrożeniu przez system alarmowania. W systemie alarmowania ludności wykorzystuje się urządzenia zainstalowane na ruchomych bazach.

Ponadto ludność powinna być zabezpieczona przed bronią chemiczną przez indywidualne środki ochrony takie, jak: maski pgaz., odzież ochronna i worki ochronne dla dzieci. Obecnie posiadamy 7 mln środków ochrony. W ciągu 3 lat indywidualne środki ochrony będą zapewnione dla całej ludności Szwecji.

P o m o c i o p i e k a m e d y c z n a

Opieka medyczna w czasie wojny bazuje na koordynacji cywilnej i wojskowej służby zdrowia tak, aby każdy mógł otrzymać możliwie najlepszą pomoc. Pacjenci z mniejszymi dolegliwościami są kierowani do schronisk dla poszkodowanych. Lepsze warunki

pomocy medycznej w czasie wojny osiąga się przez wykorzystywanie dodatkowych zespołów chirurgicznych, szpitali polowych i zespołów pielęgniarskich. Kliniki medyczne i wybrane szkoły przygotowuje się jako odwody.

Do przewozu pacjentów wykorzystuje się wszystkie rodzaje systemów transportowych, jakie funkcjonują w naszym państwie: kolej, samochody, autobusy, okręty i śmigłowce.

Każdy kto pracuje w opiece medycznej ma obowiązek służby w czasie wojny. Wymóg ten stosowany jest w stosunku do wszystkich, którzy nie ukończyli 70 lat - nawet jeżeli są w stanie spoczynku lub są obcokrajowcami przebywającymi w naszym kraju. Czerwony Krzyż szkoli ochotników zarówno do wojskowych, jak i cywilnych służb medycznych.

Organizacje ochotnicze

Oprócz Czerwonego Krzyża istnieje wiele innych organizacji przygotowujących do obrony Szwecji. Oto niektóre przykłady: Jedna z naszych większych organizacji kobiecych liczy ponad 50 tys. kobiet. Są one zatrudniane w systemie obrony powietrznej, w systemie łączności i w służbach wywiadowczych.

Inny wymóg naszego bezpieczeństwa - to zachowanie gospodarstw rolnych, głównie opieka nad zwierzętami hodowlanymi organizowana przez Niebieską Gwiazdę.

Klub Psów Ratowniczych szkoli psy i personel, np. do ochrony baz lotniczych.

Ogółem ok. 500 tys. szwedzkich mężczyzn i kobiet uczestniczy w dobrowolnym szkoleniu obronny. Ponadto zaangażowano 1000 doskonale wytresowanych psów. Podstawą jest pragnienie zachowania demokracji i wolności, samodzielnego decydowania, swobodnego myślenia i mówienia w naszym własnym kraju.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

